

Bränningen

Medlemsblad för Söderhamns Kust & Skärgårdsförening

Nr 2 2025

- Årgång 37 -

Innehåll:

Sid 2	<i>Ordförandeord</i>	Sid 9	<i>Olov Nordlund (1882-1957)</i>
Sid 3-4	<i>Årsmötet m. Lennart A.</i>	Sid 10-11	<i>Årliga nappatag</i>
Sid 5	<i>Nytt Marint naturreservat</i>	Sid 12	<i>64 år och 54 gånger större last</i>
Sid 6-8	<i>Familjeföretaget Åkerström</i>	Sid 13	<i>Sommaren 1956 med Sölve</i>
Sid 14 & 16	<i>ÖSTERDAGARNA 8, 9, 10 juli</i>		

Skärgårdsvänner!

När vi nästan hör vapenskrammel i vår absoluta närhet är det tryggt att vila sina sinnen på en oändlig havsytta belägen i miljöer vi känner igen sedan barnsben. Vi välkomnar således ytterligare en sommar till vår underbara skärgård. Trots en kall vår har de första ungarna av olika arter tittat fram och båtfolket, klädda som det vore en förbifart av Nordostpassagen, börjat tuffa på i olika riktningar.

Under flera decennier har Söderhamns Kust och Skärgårdsförening varit en drivande kraft i att bevara och lyfta fram vår maritima historia. Fiskarmuseet Gäddan, beläget i den historiska stadsdelen Öster, är ett levande bevis på detta engagemang. Museet visar inte bara hur en fiskarfamilj levde på 1800-talet, utan fungerar också som en samlingsplats för våra årliga Österdagar och andra evenemang.

Vårt arbete sträcker sig emellertid även bortom byggnader och evenemang. Vi har också varit en röst som rör vår skärgårds framtid. Som ni säkert känner till är vi mycket engagerade i frågor som berör bl.a. skötsel och bevarande av Svartsundsranan, en mycket viktig farled i våra vatten.

I denna utgåva av Bränningen kan ni bl.a. ta del av Lennart Anderssons intressanta föreläsning som han höll vid årsmötet. Vi får också följa ett tappert angelfiskegång och vi kan hälsa ytterligare ett naturreservat välkommen till vår skärgård.

Ni är alltid välkomna att kontakta mig med synpunkter m.m. på 070-569 49 47 eller nils.stefansson@nastefansson.se. Om ni ringer och jag inte svarar, lämna meddelande eller skicka sms.

Nils Stefansson
Ordförande

OMSLAGSBILDEN:

En bild från förra året på Rävholmen, vid det södra inloppet till Svartsundsranan. Snart får vi åter hälsa sommaren välkommen med allt vad det innebär...

FOTO: Monica Palmqvist

RAPPORT FRÅN 43:e ÅRSMÖTET

Ett 25-tal medlemmar hade hörsammat inbjudan till Söderhamns kust & skärgårdsförenings 43:e årsmöte i Studieförbundets lokal på Källgatan. Vår ordförande Nils Stefansson fick hålla i klubban även denna gång och här laddar han inför denna grannliga uppgift. Den klarade han även denna gång smidigt och bra:

Verksamhetsberättelse, Revisionsberättelse och Ansvarsfrihet för styrelsen klubbades igenom utan protester.

Styrelseval: Ordförande för 2025, omval av Nils Stefansson. Omval även av styrelseledamöterna Barbro Olsson, Therése Rohde och Denny Månsson för 2 år. (Sven Gunnar Johansson, Astrid Forslund o. Elin Furubom Flyman har vardera ett år kvar). Ersättare: Hans

Fryklund och Anders Burman, omval.

Revisorer blev Barbro Ahl och Erik Nilsson med ersättare Christina Roim Andersson (nyval) och Eivy Ängvald. Två ledamöter till **Valberedningen** gick inte att få fram så här hoppas vi på att någon vill anmäla sig...

Bränningkommittén fortsätter med Sture Claesson, Hans Fryklund, Lennart Andersson och Curt Risell. Men det

finns plats för fler.

Representant till **Hembygdsförbundet:** omval av Barbro Olsson. **Representant** för **Skärgårdarnas Riksförbund** utses av styrelsen.

Stadgeändring: Klubbades det andra beslutet om ett par stadgeändringar (i §1 och §2). Första beslutet togs på medlemsmötet 8 nov. 2023.

Källa: Årsmötesprotokollet

Efter förhandlingarna berättade Lennart, med kaffepaus halvvägs, om sin tid hittills i Skärgårdsföreningen med tonvikt på sitt stora engagemang i miljöfrågor. Rubrik: "FRÅN FJÄLL TILL HAV".

Från fjäll till hav!

Här en kort sammanfattning av intressanta frågor och episoder som Lennart varit med om under sin tid i Skärgårdsföreningen och som han delade med sig av efter årsmötet.

Tyvärr fick stycket om "Fjällen och 40 år i Mörsil i Jämtland", inte plats nu.

2007 blev Lennart ordförande i Skärgårdsföreningen efter att ha varit projektledare för det kvalificerade arbetet med Svartsundsörnans restaurering. Om detta har det tidigare stått en hel del i Bränningen.

Skärgårdsföreningen är ansluten till

Riksorganisationen **Skärgårdarnas Riksförbund** och där blev Lennart talesman för Sveriges miljöfrågor i **ESIN** (Europas Small Islands Network). ESIN har sina årsmöten på olika platser i landet och Söderhamn har arrangerat årsmöte två gånger, 2005 och 2021.

2009 skulle Sandskär få kommunalt vatten. Men det föll på att avloppsfrågan inte var löst. En fråga som Lennart engagerade sig i också eftersom det rörde ö-befolkningar.

Många möten blev det

- "Hur har ni löst avloppsfrågorna på era öar?" var en fråga han ställde vid

ett årsmöte med Skärgårdarnas Riksförbund, berättade Lennart. Det visade sig att alla hade olika lösningar, eller inga lösningar alls. Det bildades en arbetsgrupp där Lennart blev sammankallande. Denna grupp blev sedan en fast arbetsgrupp för miljöfrågor. Under åren 2011- 2019 besökte han en rad årsmöten i ESIN på öar i Europa, Kasnäs i Finland, Kökar på Åland, Samsö i Danmark, Mull och Orkneyöarna i Skottland, Ille Deyeu i Frankrike och Kastellorizo i Grekland.

Alla mycket intressanta, hur man löst, miljö och energifrågorna, eller inte alls, i ett fall... forts. sid.4

Sju öar, som Lennart besökte under sin tid som talesman i Skärgårdarnas Riksförbund.

Kökar

Kökar på Åland var den minsta ön, med bara 304 bofasta och 45 000 turister, alltså 148 besökare per bofast och år. Kökar är en ö som tillhör en turistled med öar i Åbo skärgård. Kökar är också, en egen kommun. Man jobbar mycket med olika projekt, energi, turistservice, och alla invånare verkar vara engagerade i öns utvecklingsfrågor.

Samsö

Samsö i Danmark kallas Energi-ön Nr 1. Samsö har c:a 3500 invånare och är en egen kommun. Danska regeringen utlyste 1997 en tävling om vilken ö som kunde bli helt fossilfri. Samsö vann den tävlingen och har levererat idag fossilfri el till fastlandet, mot att tidigare importerat kol-el från fastlandet. Ön har en Energiakademi, som har besök av många forskare från hela världen. Man har en utvecklad strategi och målsättning, som man ständigt omprövar. Just nu jobbar man med Omställning 4.0.

Mull

Mull har c:a 3000 invånare och är en ö som har flera Whiskeydestillerier men också många småföretag. Vi besökte en familj där 4 söner drev ett energibolag, en kakfabrik, hotellrörelse och ett jordbruk med osttillverkning, gårdsbutik och servering. Ön har också en historisk ö,

där ön Iona har ett kloster som bildades år 503 av en missionär och där "apostlar" var med och kristnade England och många andra ställen i Europa. Vid ett färjeläge hade man byggt upp en servicebyggnad, med datarum, läkar-, tandläkarmottagning, affär, café och secondhandbutik. Här kunde de närmaste invånarna få träffa läkare 2 ggr i veckan under förmiddagarna och slapp åka till fastlandet.

Ille Dyeu.

En ö belägen i Biskayabukten. Har c.a 5000 invånare. En stor fiskeflotta, några små fiskeindustrier. Ön var under andra världskriget under tyskbesittning och försedd med långtgående artilleri så att de behärskade hela Biskayabukten. Man har under senare år haft projekt där man bildat energikluster, alltså ett antal hus som har antingen sol eller vindkraft

Skaldjursfiskarna på Mull lossar nattens fångst. Humrar levererades levande till Paris under dagen.

som samlats i ett stort batteri, och på så vis lagrar energin för alla anslutna fastigheter. Tanken är att fler områden skall skapa egna kluster.

Kastellorizo.

En grekisk ö, längst österut i den grekiska övärlden, endast 2,7 km från Turkiska fastlandet. En liten ö med ett stort sett en enda bosättning och endast knappt 600 fasta invånare. Varje dag besöks ön av flera hundra dagturister som kommer från Turkiet. En mycket vacker ö med lång historia med många ockuperande länder, som Italien, England, Turkiet, och Tyskland. Ön ödelades av en jordbävning 1926, och all befolkning evakuerades under andra världskriget. Ön hade, då vi var där, stora miljöproblem. Man har inget eget vatten utan vatten kommer från Rhodos i tankbåtar var 3:e vecka. Elen levereras från dieselmotverk. Inget avloppsverk, så vad tar avloppsvattnet vägen, jo rakt ut i havet. Det positiva var att 3 nyinflyttade hade startat en miljöförening och börjat att samla in plastflaskor. Vatten i plastflaskor var det enda man drack så det konsumerades massor.

Orkneyöarna.

Min sista resa i förbundets regi gick till Orkneyöarna. Resan dit blev ett äventyr, som blir för långt att beskriva här. Ögruppen har c:a 20 000 invånare och har ett unikt politiskt system. Man har inga politiska partier, utan består av 21 olika valkretsar, där den valde representanten är fullmäktigeledamot. På detta sätt blir alla valkretsar representerade. Valspråket är "Allt för Orkney" berättade en invånare jag träffade på en pub.

Det finns många intressanta platser och historiska platser att besöka. Man har hittat bosättningar från 3100 år före Kristi födelse. Norska vikingar har stor betydelse för Orkneyöarnas utveckling. Idag är Orkneyöarna centrum för tidvattenkraft. 2019 var el från tidvattenkraft 7 %, kompletterat med vindkraften levererar nu Orkneyöarna el till fastlandet fossilfritt.

Samanfattning

Jag har haft en fantastisk resa från fjäll till hav, som kommer att vara minnen och lärdom för livet.

Tack Skärgårdsföreningen, Skärgårdarnas Riksförbund och ESIN.

/Lennart Andersson

NYTT MARINT NATURRESERVAT

I slutet på maj månad beslutade länsstyrelsen att **Tupparna-Kalvhararna**, i Söderhamns södra skärgård, blir naturreservat. Därmed har kommunen fått sitt andra marina naturreservat efter Storjungfrun. Naturreservatet omfattar 1 985,5 hektar och ligger 2 kilometer öster om Trollharen (se kartbild).

Syftet med reservatet är att öka det reella skyddet av marina miljöer i länet. säger handläggaren, marinbiolog, Peter Nordling och fortsätter.

- Efter att 14 sakägare, varav en är markägaren Söderhamns kommun, lämnat i huvudsak positiva synpunkter på vårt förslag om skötselplan för området kunde vi gå vidare med ärendet.

Beslutet innehåller regler om rätten att färdas, vistas och om ordning i re-

servatet. Det omfattar också regler för markanvändning och skyldighet att tåla vissa ingrepp samt en skötselplan.

Utöver de två marina naturreservaten förs en dialog med markägarna till Klacksörarna (staten) och Prästgrundet (Söderhamns kommun) i den norra delen av Söderhamns skärgård.

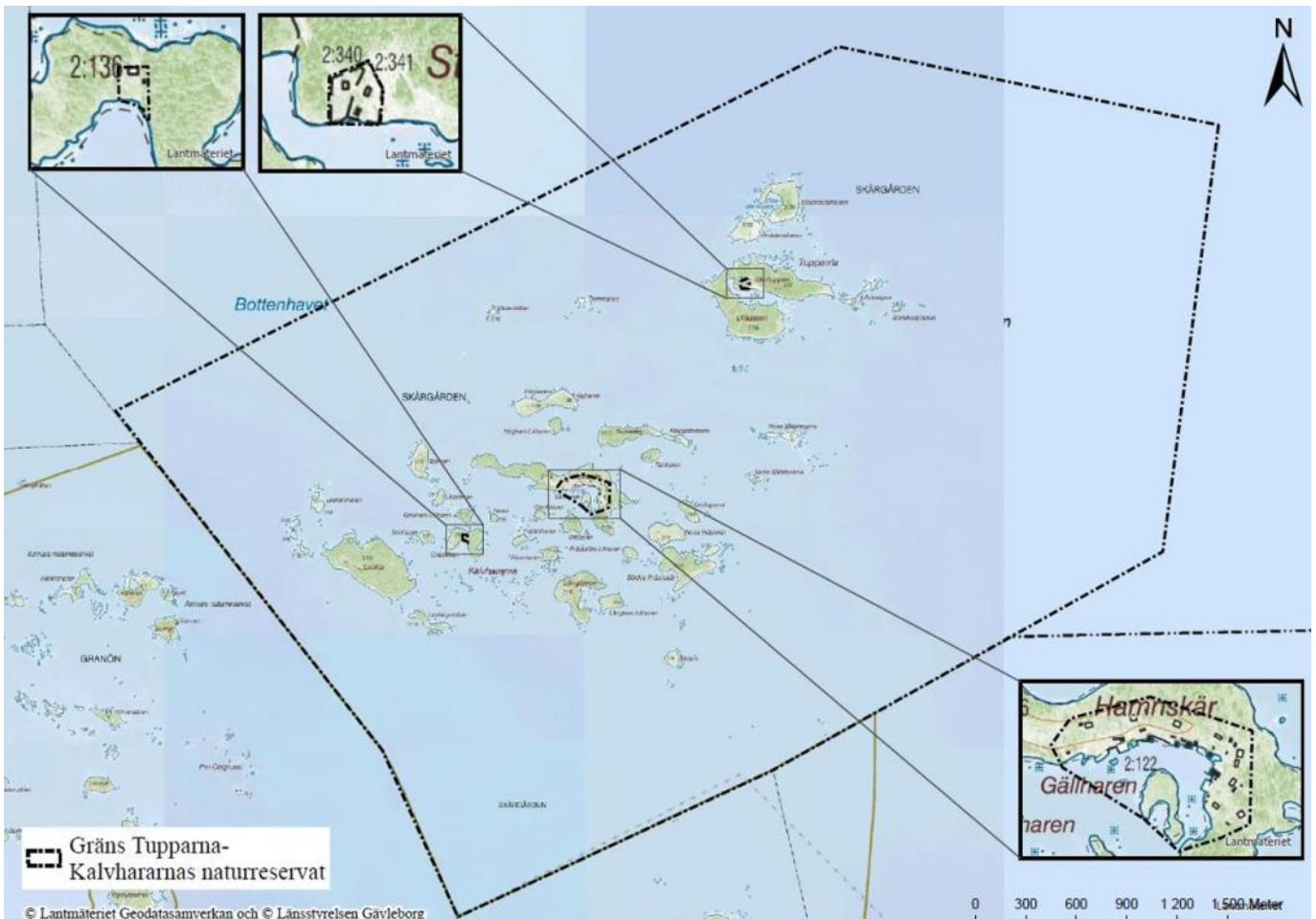
Båda ögrupperna är av stort intresse och vår förhoppning är att också de så småningom kan bli marina naturreservat, säger Peter Nordling.

Förutom de marina naturreservaten finns naturreservaten **Stenöorn**, **Skatön** och **Storsand** på fastlandet efter kusten.

/Curt Risell

Marinbiolog Peter Nordling, Enheten för naturskydd.

FAMILJEFÖRETAGET ÅKERSTRÖMS MEK. VERKSTAD I SÖDERHAMN

av Janne Jonsson

I Bränningen och i utställningsrummet i gamla fiskarbostaden kvarteret Gäddan på Öster, kommer vi i vår och framöver att berätta historien om Åkerströms mekaniska verkstad. Per-Arne Åkerström som är fjärde generationen var med om att bygga upp nya verkstaden vid SMS-området. Nu är han åter på Hambréusgatan och den gamla verkstaden. Här berättar Janne Jonsson om hur det började. Mer får vi veta i kommande nummer av Bränningen. /Red.

Längst upp t.v. Olof Eriksson, Trönö, plus fyra ytterligare kända i texten nedan från Kuriren 1974.

Det här kortet är taget för snart 74 år sedan, närmare bestämt den 24 juli 1900. Det är Grundviks sågverks personal som på det här sättet har blivit förevigade.

Johan Espegren i Grundvik har lånat oss kortet. Han kom själv till Grundvik 1922, men samma år vid midsommartiden

hade redan sågen upphört.

Av de som finns med på det här kortet, och av sågpersonalens — det vill säga den äldre stammens — äkta hälfter finns det bara en som lever idag. Det är Lina Sjögren, Åsgården, som är över 90 år nu.

Johan Espegren kunde bara peka ut fyra stycken på det här

kortet som han kände igen. De fyra är maskinisten Erik Åkerström (nummer fyra från höger på den främsta raden), Sjögren (nummer tre från höger på den andra raden), Hammarström (tredje mannen från vänster på den andra raden) och Pär Larsson (den andre mannen från höger på den andra raden).

Erik Åkerström – 1800-talets mest mångsidige mekaniker.

På bilden ovan sitter han, Per-Arnes farfars far, som nummer fyra från höger på främsta raden.

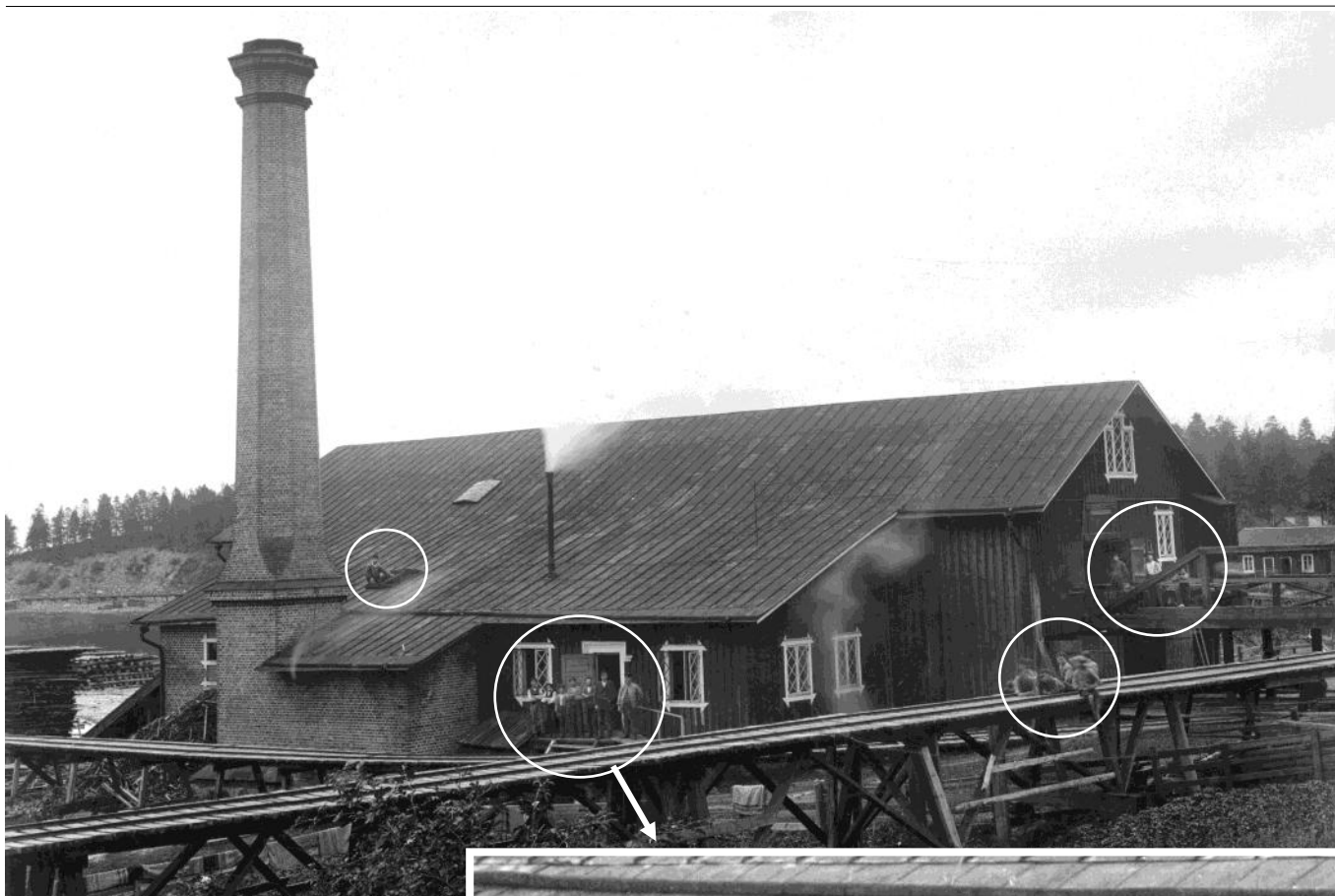
Sågverken, gjuterierna och verkstäderna som var industrialiseringens fundament i söderhamnsområdet hade oftast kända ägare och förvaltare – Schöning, Hillman, Wennström och Brolin är omtalade exempel. Men där fanns förstås även andra viktiga yrkeskategorier, inte minst arbetare av många slag: stabbläg-

gare, timmermän, sågare, gjutare, splitvedsjäntor, filare, tummare, och alla andra som höll verksamheten i gång. Epoken präglas också av sina ingenjörer, tekniker och mekaniker, snabbt växande yrkeskadrar med stort svängrum i tillväxtens tid. Inga andra yrkesgrupper representerar industrialismens framtidstro som de som kunde tämja ångkraften.

Bröderna Fornander vid Wändninge Gjuteri i Söderhamn var två framträdande företrädare för ingenjörsyrket. De lyckades, med driftighet parat med

snullrika tekniska lösningar och egna uppfinningar, bygga upp en av stadens mest framgångsrika industrier, Jäderberg & Co, senare känd som Söderhamns verkstäder (som fortfarande finns kvar i annat namn, efter flera ägarskiften).

Vid Grundviks sågverk, strax öster om Stugsund, fanns på 1880-talet en mångsidig mekaniker, Erik Åkerström (1846–1903), som även han lade grunden för en klassisk verkstad i staden, om än i mindre skala; igångsatt av sonen Per-Erik, länge drivet av sonsonen

Grundviks såg ca.1900 fotograferad av Robert Rettig. Fotografen, på den tiden, hade makt att få folk att ställa upp sig inför fotografen.

På delförstoringen till höger känner vi igen Erik Åkerström från gruppbilden på förra sidan. Kanske är det samma fotograf och samma dag rent av? Maskinisten Erik Åkerström har i alla fall inte bytt kläder!

Dibis, XVA01087B

Einar, och intill helt nyligen av sonsonen Per-Arne: Åkerströms mekaniska verkstad. Ingen söderhamnare har undgått den karaktäristiska fabriken på Öster och många är de som haft ärende dit för att köpa eller reparera sina motorer. Äldsten Erik, ursprungligen från Ovanåker, blev känd för sin samtid när lokaltidningen Helsingens den 22/3 år 1883 redogör för hans mångkunnighet – även om tidningen möjligen överdriver, är denne man något utöver det vanliga.

Maskinisten Erik Åkerström vid Grundviks sågverk...eger nemligen praktisk kännedom om att sköta all sorts drifkraft, såsom ångmaskiner, ånghammare, kalorikmaskiner, wattenhjul, turbiner, samt kan äfwen tillverka sådana; han är dessutom byggmästare, ritare, snickare, såväl

af modeller som möbler och körredskap, landtbrukare, fiskare, jägare, polerare, glasmästare, sågställare, sättshärdare, silfver-, tenn- och slaglodslödare, urmakare, skärslipare, symaskinslagare, korkmaskinstillverkare (prisbelönt), tenn- zink- och metallgjutare, kopparslagare, bleckslagare samt rasp- och filhuggare, böss-, pistol- och låssmed, förutom annat smide, ben- horn-, trä-, metall-, mesing- och jernswarfware, tillverkare

af konstgjorda knifwar, som man godt kan raka sig med, samt namnstämp- lar m.m., m.m., och eger patentbref på utförande af en särskildt sort af honom uppfunna wattenhjul. 1)

Lovorden besannas snabbt. Året efter får Åkerström åtta års patenträtt på en 'självmatande smörjkopp' för stora lagergångars jämna smörjning. 2)

Samtidigt bygger han ett ångtröskverk, som han under många år därefter hyr

ut i skördetider. Han tillverkar också små ångpannor, om två hästkrafter, som han annonserar ut i lokalpressen.

År 1886 ställer Åkerström ut "två små nya, enkelt byggda lokomobiler på två hjul samt två mindre stifttröskverk för ånga" vid lantbruksutställningen i Söderhamn, för vilka han erhåller pris. Dessa länsutställningar var under 1800-talet uppmärksammade mässor för försäljning av nya lantbruksprodukter med mera (allt från Jäderberg & Co:s 'korfstopningsmaskin' till gåsfotsharvar från Ellne och unghingstar från CA Rettigs herrgård).

Samma år startar Erik Åkerström en knappfabrik vid Köviken, Grundvik, där han bor, först trampdriven, senare ångdriven – en fabrik som år 1916 kom att få en egen verkstad på Öster när sonen Per-Erik tagit över. 3)

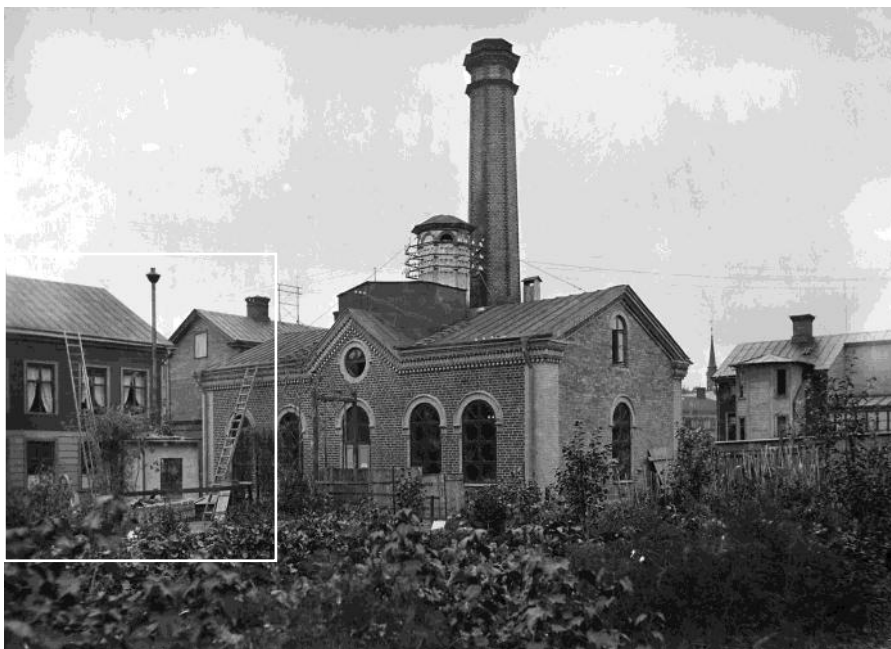
Den kanske mest spännande idén som Åkerström torgför är att starta vintertrafik i skärgården. Helsingens rapporterar att han "är för närvarande betänkt

på att förfärdiga en ångsläde, som, medförande gods och passagerare, skulle göra regelbundna turer å isen mellan Stugsund och Sandarne." Denna uppfinning, som han har ritningar på, kräver dock en medfinansör som är villig att satsa 2 000 kronor, och det mesta tyder på att det inte lyckades att uppbringa någon så djärv person (kanske inte så konstigt: isgående ångslädar hade tidigare patentsökts av andra och prövades 1879–80 i Sundsvall, men, som det verkar, inte med någon större framgång).

Åkerström fortsätter att tillverka och sälja saker (t.ex. manometrar och 'separator- och symaskinsoljor') och att uppfinna och förbättra maskiner av olika slag. Han säljer ett patent på en förbättring av sågramar till Bolinders i Stockholm år 1893 och han får året efter ett patent utfärdat för en "anordning vid turbiner för ånga, luft eller vatten", ett patent han utannonserar för försäljning eftersom han inte har kapital att saluföra produkten själv.

När elektricitetsverket byggs i Söderhamn år 1893 får Erik Åkerström tjänst vid det nyinrättade Elektriska belysningsbolaget. Det låter kanske som ett underligt jobb för någon som ligger vid fronten när det gäller ångkraft, men elverket måste ju drivas på något sätt – och det drevs just av en ångmaskin. Det var för övrigt ingen liten sak, den var på 100 hästkrafter, jämfört med Grundviks 40hk. Stadsingenjör Hultqvist låter samma år bygga ett vackert maskinhus vid sin gård på Kungsgatan (där det fortfarande står) och likströmmen däri från betjänar ett alltmer elintresserat Söderhamn. Att Erik lämnar Grundviks sågverk år 1893 är kanske ingen tillfällighet. Frithiof Schöning, ägaren och disponenten, avlider samma år, sågen står mest stilla och dess framtid är osäker – i själva verket läggs den ner året efter och tas över av Mariehills såg. Erik Åkerström lever tio år till varefter det nu ryktbara namnet Åkerström förs vidare främst genom sonen Per-Erik. ■

Text under första fotot från Söderhamnskuriren.
1) *Helsingens* 22/3 1883.
2) *Helsingens* 29/7 1884.
3) *Söderhamns Tidning* 29/3 1916.

Maskinhuset vid elverket på Kungsgatan.

Foto: Tekniska Museet. (cc PDM 1.0)

Ungefär samma plats 5 juni 2025. Jfr de två fönstren t.v. bakom grönskan. Högra bågfenstret ombyggt liksom stora delar av den övriga byggnaden. FOTO: Sture C

Bli medlem i
Söderhamns Kust & Skärgårdsförening
Stödande eller arbetande—alla är välkomna

Olov Ansgarius Nordlund 1882-1957

Olov var fiskare och båtbyggare; två båtar per vinter, kunde det bli, har sonsonen Anders hört. Olov arbetade även med pråmbygge.

Och så målade han tavlor ofta med marina motiv.

Dessa grova fiskarnävar vi ser på Sahlinfotot målade riggen med sina fina linjer utan att darra.

Tavlan till höger är målad 1908 och föreställer bogserbåten Bergvik. Tavlan finns på Fiskarmuseet i rummet innanför köket. Mått 55 x 39 cm

Majvor Gustavsson i Hamre Norrala ärvde denna tavla efter Lars Hamrell i Hamre. Majvor adoperades av Hamrells, när hon måste flytta hemifrån. Majvor hörde att Hamrell var bekant med Nordlund och att Hamrell hade en släkting, som varit med på fartyget. Därför fick de/fick köpa tavlan av Olov Nordlund.

Tavlan är målad 1913, ramyttermått 117 x 82 cm .

*Nordlunds på Sion 1911, målad av Olov Nordlund. Här levde sommartid: **Lars Nordlund (1845-1923)**, **Olov Nordlund (1882-1957)**, **Sven Nordlund (1919-1994)**. Ägare nu är Svens söner Lars och Anders. Det vänstra båthuset är ombyggt och ser idag inte ut som på tavlan.*

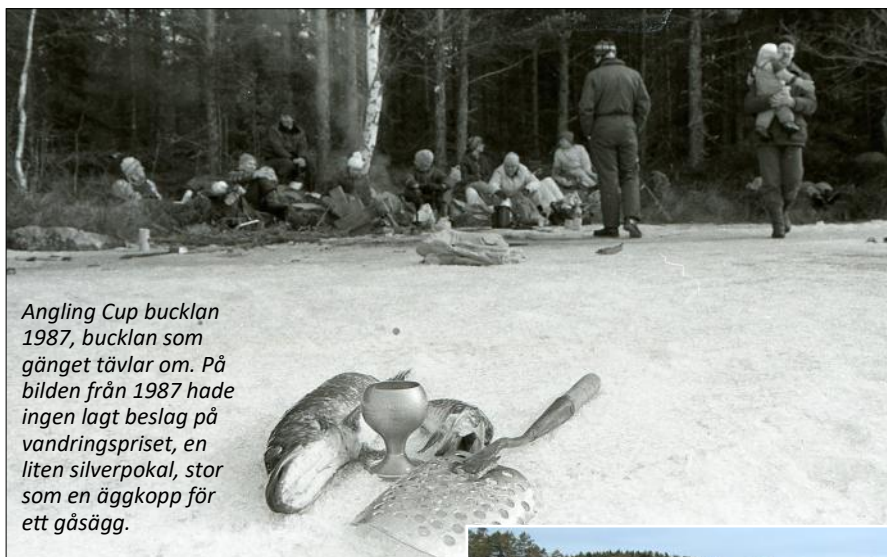

Här, i fiskarsta'n, vid Östra Storgatan har fyra generationer Nordlund bott. Huset ligger t.h. hitanför bild. Idag, 2025, ägs det av Anders Nordlund. Tavlan är målad 1947 av pappa Sven Nordlund.

Årliga nappatag för åldrande grabbgång

Av Curt Risell

År 1980 samlades ett gäng kompisar med isborr och angeldon för att ta nappatag med isgäddorna. För att ytterligare höja spänningen bestämde man att det också skulle vara en tävling med ett vandringspris. Därtill införskaffades en liten silverpokal, stor som en äggkopp för ett gåsäg.

Angling Cup bucklan 1987, bucklan som gänget tävlar om. På bilden från 1987 hade ingen lagt beslag på vandringspriset, en liten silverpokal, stor som en äggkopp för ett gåsäg.

En vårvintermorgon 2025 samlades åter, det nu åldrade grabbgänget, till den årliga Angling-cupen, en i sanning imponerande tradition som pågått i 45 år och flera in-tecknade vandringspriser. Nu med en guldpläterad och betydligt större pokal, som kan ses som ett uttryck för välmående.

Granöfjärden blev Granö-insjön i år

Under det senaste dryga decenniet har tävlingen avgjorts på Granöfjärden i Trollharen. Dock icke i år då den milda vintern och vårvärmen gjort havsisen förrädisk vid landfästena. Granö-insjön på andra sidan vägen med sina vassrugar blev det valda alternativet.

Fram till dess att solen, skymd bakom tunna slöjmoln, står i zenit, kommer allas fokus att riktas mot angeldonens "vippor", som ska signalera napp. Så upplevs i alla fall tiden fram till den

I 45 år har anglingsgänget väntat på att angeldonet ska signalera napp vid den årliga anglingcupen. FOTO Curt Risell

Tävlingen om "guldpokalen" i Anglingscupen 2025 går vidare. Årets tävlande var: Stående: Nils Rundkvist och Lars Bäckius. Sittande: Karl Gunnar Norlén, Bosse Persson med bucklan, Yngve Nilsson och Lasse Mattson. FOTO Curt Risell

första koppen termoskaffe och korvbittarna över den öppna elden. Spänningen efter den första tidiga fällningen, en missad gädda och en förlorad mört har

Bosse Persson kollar att hålen inte fryser igen. FOTO Curt Risell

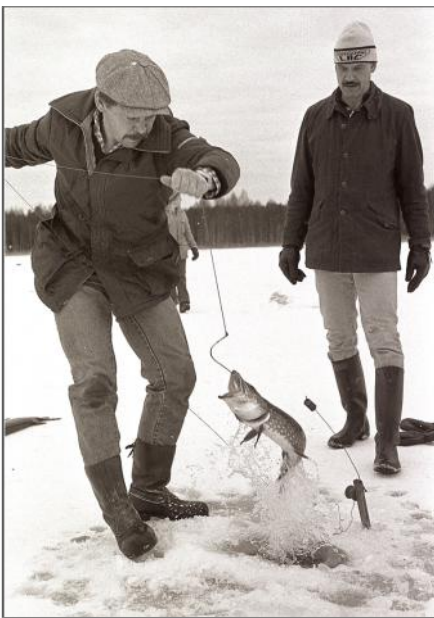

Karl Gunnar Norlén med en gädda på 5 kg som gav honom segern i Anglingcupen 2025. FOTO Nils Rundkvist

klingat av. Nu börjar kylan i den tilltagande vinden att kännas in på skinnet. En tunn ishinna bildas i angelhålen som måste hållas efter. Några vindfällningar höjer spänningen för stunden men också misströstan om det ska bli någon gädda och in-teckning i den senaste pokalen.

Nyheter och gamla minnen

Samtalen flyttar sig närmare elden där nyheter och minnen delas. Och det finns mycket att minnas efter närmare ett halvt sekel. I det tidsperspektivet har fiskarna samlat på sig erfarenheter om

Nisse & Bosse, angling Cup på Böles-Noran 1989

Stilstudie, Karl Gunnar Norlén vid en tidigare tävling. FOTO Stefan Gäfvert

Bosse Persson på Angling Cup 2018. I bakgrunden Yngve Nilsson.

vad som kan hända på isen, exempelvis att inte borra upp ishålen dagen innan tävlingen. Det hände nämligen i början på 1980-talet. Några i gänget ägnade några timmar åt att handborra upp 45 hål i en fiskrik vik kvällen innan för att spara tid. Ett svettigt jobb även om det då gjordes av unga män. Nöjda med sitt värv tog borrarna täten för att visa att var tävlingen skulle avgöras. Redan på långt håll var de som visste tvingade att blinka några gånger i hopp och att få

bort bilden från näthinnan. I viken huserade ett glatt gäng angelfiskare som placerat sin angeldon i redan uppborrade hål. Det blev en annan vik och 45 nya kända borrhål och en läxa som nu kan berättas med ett leende på läpparna. Det har också varit år när gänget fått plocka ihop sina angeldon utan ett napp och slängt agnmörtarna till kråkorna. Andra gånger har fångsten kunnat räknas i tvåsiffriga tal. Oförutsägbarheten är en del av fiskets natur medan kam-

ratskapen har stått sig genom åren.

Plötsligt händer det

Runt elden har man inte gett upp hoppet, det är något man lärt sig genom åren. Resonemanget påminner om Trissreklamen, "Plötsligt händer det."

Reglerna är enkla, varje fiskare har tre angeldon, under de första åren var de fem dom som gällde. Flest gäddor vinner eller om det var den sammanlagda vikten? Hur som helst inga protester har lämnats. Vinnaren har alltid korats med ryggdunkar och glada tillrop.

Det första vandringspriset, "äggkoppen", kunde Nisse Rundkvist stolt ta emot 1989, då han på de nionde tävlingsåret kunde gravera in den tredje in-teckningen. Idag med en patina som speglar åren om gått. Storfiskaren i gänget, i särklass, är Karl Gunnar Norlén som tagit hem två vandringspriser.

Tack för besöket

När jag lämnar gänget runt elden efter halvannan timme är jag övertygad om att kråkorna i trakten kommer att få små mörtar till lunch. I den villfarelsen, som det skulle visa sig, lämnar jag Trollharen. Knappt hemkommen plingar min telefon och ett sms med en bild på en person med en gädda på snudd på fem kila. Vem är då mannen på bilden? Svaret ligger i frågan – Karl Gunnar Norlén så klart. Därmed tar han en andra in-teckning i vandringspriset. Vem som får "guldpokalen" kanske avgörs nästa år eller om flera år ■

Bosse Persson överlämnar vandringspriset till "storfiskaren" Karl Gunnar Norlén som nu har två in-teckningar i bucklan. FOTO: Nils Rundkvist

Sextiofyra år och femtiofyra gånger större last

I förra Bränningen skrev Curt Risell om dagens utskeppning av sågade trävaror från Orrskärshamnen i Ala. Längst ner är två av Curts bilder i den artikeln. I samma veva fick Birgit Lundgren, Trönö, 56 diabilder av en Frasse Berg, Norrala, som visade hur utskeppning gick till för 64 år sedan. Vilket lyckat sammanträffande för oss! De bilderna kom från Olle Svensson, som troligen även tagit bilderna och då kassör på Marma Långrörs bolag. Olle Svenssons syster, Alma Svensson, var mormor till Frasse Berg! De första bilderna här är två av de 56 bilderna.

Finns nu på dibis. [Sökväg: www.dibis.se](http://www.dibis.se)>bildarkiv>söderhamns kommun>söderhamn>söderhamns kust och skärgårdsförening>marma brädgård - för den som är nyfiken. /Red.

En sommardag 1961 lade lastfartyget Claus Schriewer till vid den uppgrundade Faxekajen i den inre hamnen i Söderhamn.

På kajen ligger virkespaket från Marma Långrörs såg och ett gäng väntande sjöare.

En vinterdag 2025 lade lastfartyget Summer Sea till vid djuphamnen Orrskär i Ljusne.

På kajen ligger inplastade virkespaket från ett 50-tal sågverk och ett gäng väntande hamnarbetare.

Det har gått drygt 60 år mellan de båda anlöpen. Sex årtionden som speglar den enorma utvecklingen av utskeppningen av trävaror i Söderhamns hamnar.

Claus Schriewers dödvikt, DWT, (ett fartygs maximala lastförmåga) var på 410 DWT. Summer Seas dödvikt är

35200. Fartygens längd är 54 meter respektive 180 meter. Och Claus Schriewers lastförmåga under däck är 1900 kubikfot, 538 kubikmeter, och med last på däck ytterligare cirka 300 kubikmeter, totalt 830 kubikmeter. Summer Seas totala virkeslast är 45000 kubikmeter, eller 9000 virkespaket à fem kubikmeter.

/Curt Risell

"CLAUS SCHRIEWER" byggd 1955, längd 54 m bredd 8 m. Här vid Faxekajen 1961 med destination England. På andra sidan ligger hyreshuset vid Norra Hamngatan och Kaptensgatan.

Här en kort historik om CLAUS SCHRIEWER

- 1955 byggd vid Muetzelfeld varv, Cuxhaven som "CLAUS SCHRIEWER" för Heinrich Schriewer.
- 1966 ny ägare Hermann Haak, Hamburg som "FORTUNA II"
- 1975 såld till Y.A.A. Rahim al Almira, I Sharjah, Förenade Arabemiraten
- 1982 sjönk i Röda havet.

Lastfartyget "SUMMER SEA", byggd 2013, längd 180 m, bredd 30 m, flagg Marshallöarna. Här nästan färdiglastad vid kajen i Orrskär, med destination Egypten. I högra bilden lyfts ett av de 9 000 virkespaketen, som utgör lasten.

FOTO: Curt Risell

Sommaren 1956

Jag hälsade på hos Sölve i Säter, av och till, även åren innan han gick bort, som inträffade i början av 2024, när sommaren strax skulle vara i annalkande. En årstid som för Sölve, förr i tiden, betydde mest fiske, men även, som på denna bild, avkoppling, sol och värme och strandhugg var man ville, det man kände för. Här var det vid Branthäll... Kortet fick jag av Sölve vid ett besök, när vi pratade minnen. Sölve var född 1937.

Sölve berättade om bilden:

- Den här båten köpte jag av Bergman i Skärså och behöll till 1961.
- De tre grabbarna som fått följa med idag är: till vänster, Rainer Ylipekkala, Jan Lindberg (bakom mig i ruffen) och Alf Öhman.
- Båten bakom ägdes av Frisk i Stugsund, som hade köpt den av Lasspers-Jonte, i Vågbro, född i Lasspers i Sund efter Skärsåvägen.

1928-1945 hade pappa Helmer Johansson, och mina två bröder, "Johanssons Fiskrökeri" på Skatan.

- Här ligger vi på västra sidan av Branthäll. I bakgrunden, åt Morviken till, är det den lilla holmen Kattan eller Kattrumpan, som sticker upp till vänster.

Sigvard Björck från Forsbacka var också med och tog kortet.

/Sture Claesson

I Bränningen nr.1 2023 sid 8-10 kan man läsa mer om Sölve. Se Skärgårdsföreningens hemsida, Arkiv.

Österdagarna
på

GALLERI *Gäddan*

Ewa i Walla

Ewa i Walla

har målat sedan 1980-talet, men de senast 15 åren mer intensivt, hon målar mest akvarell men även lite akryl. Ewa jobbar spontant; **"jag sätter ner pensel och färg, skissar sällan"**, säger hon.

Ewa driver också ett framgångsrikt klädföretag som bär hennes namn. Det grundades 2002, märket säljs av återförsäljare i ett 18-tal länder med huvudkontor i Söderhamn och en butik i Gamla Stan i Stockholm.

Nu får vi äntligen träffa Ewa på GALLERI *Gäddan*!

"Måleriet betyder glädje, ro och lite tjolahoppsan",
/Ewa.

Följ med till Storjungfrun söndag 13 juli

I sommar arrangerar Skärgårdsföreningen tillsammans med Svenska Fysällskapet, Kommunen och Kyrkan en resa till Storjungfrun. På Storjungfrun kan du vandra, besöka fyren, delta i gudstjänsten i kapellet.

Vi åker med M/S Hulda från Stenö
Söndag 13/7 kl 09.00 och åter 17.30

Kostnad 400:- T.o.R.
max 25 pers. per tur
Bokas hos Hans Fryklund
070-542 48 55

hans.fryklund@gmail.com

Gudstjänst i kapellet kl 15.00.

Fyren öppen för besök mellan kl 12.00-17.00.

Stängd under gudstjänsten.

Medtag matsäck. I händelse av dåligt väder har vi tillgång till samlingslokalen.

Ytterligare information www.skargardsforeningen.se

RHEL

INSTALLATIONER

DIN ELEKTRIKER I SÖDERHAMN

☎ 073 845 05 75

Söderhamns Kust & Skärgårdsförening

Ordförande

Nils Stefansson

nils.stefansson@nastefansson.se 070-569 49 47

Kassör:

Barbro Olsson
grimshararna@gmail.com
073-023 57 55

Styrelseledamöter & ersättare

Therése Rohde (vice ordf.), Astrid Forslund, Sven Gunnar Johansson,
Elin Furubom Flyman
Ersättare: Lennart Andersson, Anders Burman och Hans Fryklund

Sekreterare

Denny Månsson
dennygoran@gmail.com
070-3819004

I samarbete med

Bränningen-redaktion:

Sture Claesson (layout), Hans Fryklund (research o. IT),
Curt Risell. Nils Stefansson (ansv. utg.).

Kust & Skärgård
Söderhamn

Kustochskargards-
foreningen

Hemsida: www.skargardsforeningen.se E-post: info@skargardsforeningen.se

Kust & Skärgårdsföreningens målsättning
är att värna om kustens och skärgårdens
miljö och dess kulturarv.

Se vår hemsida <http://www.skargardsforeningen.se> under **Aktuellt**.

Där finns våra träffar inlagda. Vi träffas för det mesta i vår föreningslokal Gäddan.

Vi jobbar ibland praktiskt med lokalen, ibland diskuterar vi händelser och historier, skriver och katalogiserar,
samt inte minst viktigt, tar en kopp kaffe och macka. Vi välkomnar alla som är intresserade av Skärgården och dess miljö.

Medlemsavgiften är 300:-/år Bg 5705-0700

Välkommen att bli medlem!

ÖSTERDAGARNA 2025

8 - 9 - 10 juli

Tisdag 8 juli

13.00

Museet öppnar

Kl 14.00
SOMMARVISOR
Jamina Jansson
med Freja

Därefter
Guidning på Öster

17.00

Museet stängs

Onsdag 9 juli

13.00

Museet öppnar

Kl 14.00
**Söderhamns
Spelmansgille**

Karamelflickor
säljer mor Emmas
KARAMELLER och **KLUB-
BOR** med gräddsmaak.

17.00

Museet stängs

Torsdag 10 juli

13.00

Museet öppnar

Kl 14.00
MUSIK FÖR SJÄLEN
med Trio Soulshine
Kjell Pernilla & Lasse

Därefter
Guidning på Öster

17.00

Museet stängs

Utställning om Åkerströms Mek. Verkstad
I gamla Utställningsrummet

På scenen

Spelmansgillet

Kjell Pernilla
Lasse

Soulshine

Jamina & Freja

-Ullhantverk
-Halmslöjd
-Repslagning
med mera

Med reservation för ev. ändringar.

Hantverk

Kaffe/Te/Saft, hembakat bröd 50:-/person
Guidning inkl. kaffe med dopp 70:-/person

VÄLKOMMEN